

Természetes- és nem természetes ragadozók jelenlétének hatásvizsgálata patás vadfajokra a Vaskapu-szoros Natúr Park területén

Fülöp Tihamér

MATE, Szent István Campus Vadgazda mérnöki mesterképzési szak, levelező tagozat

Vadgazdálkodási és Természetvédelmi Intézet/ Vadgazdálkodási Tanszék

Belső témavezető: Dr. Biró Zsolt, habilitált egyetemi docens, Vadbiológiai és Vadgazdálkodási Tanszék

A föld emberi népességének növekedése és a természetes élőhelyek egyenesarányú csökkenése, a vadonélő fajok és az emberek közti interakciók számának növekedését okozzák. Jelen vizsgálatunk a Déli-Kárpátokban található védet területen a Vaskapu-szoros Natúrparkban zajlott, ahol természetes ragadozók (farkas, aranyasakál) és nem természetes ragadozók(ember, kutya) hatását figyeltük az ott élő patás vadfajokra nézve. A 2020 szeptembere és 2023 májusa között zajló vizsgálat során a vadásztársaságok által kihelyezett vadetetőket és környékükön található vadcsapásokat monitoroztuk kameracsapdák segítségével. A területen előforduló patás vadfajok, természetes ragadozók az ember és kóbor-kutyák napi aktivitását adataalapú megközelítéssel vizsgáltuk. A kameracsapdák adatainak elemzése során a természetes ragadozók, az ember, a kóbor kutyák és a patás vadfajok közötti elkerülés becsléséhez nem-parametrikus aktivitási átfedési együtthatót ($\Delta 4$) számítottunk, valamint a két-fajos folt foglalási modellt (Two-species occupancy model) segítségével területfoglalási valószínűséget (occupancy interaction), területfoglalásból adódó detektálási valószínűséget (occupancy interaction and detection) és fajok-közi interakciós faktor (Species Interaction Factor) értékeket számoltunk. Eredményeik alapján a patás vadfajok (gímszarvas és őz) napi aktivitási mintázata nagyobb átfedést mutat a természetes ragadozókkal (farkas, aranyasakál) mint a nem természetes ragadozókkal (ember és kutya), ami azt jelzi, hogy a természetes ragadozókkal inkább együtt, míg a nem természetesekkel eltérő időben mozognak a patás vadfajok. Az elemzéseink alapján azt tapasztaltuk, hogy a természetes ragadozók jelenléte mérsékelt pozitív hatást gyakorol a patás vadfajok előfordulására, nagyobb valószínűséggel detektálhatók együtt, főként a gímszarvas és a farkas esetében. Viszont az ember és a kóbor kutyák jelenléte negatívan befolyásolja a patás vadfajok előfordulását és csökkenti a detektabilitást. Vizsgálati eredményeink alapján megállapítható, hogy az ember és kóbor kutyák által okozott zavarás nagyobb jelentőséggel bír a patás vadfajokra nézve, mint a természetes ragadozók (farkas és sakál) által okozott zavarás. Emellett megállapítást nyert, hogy a gímszarvas esetében a kutya általi zavarás jelentősebb, mint az emberi zavarás, míg az őz esetében nem mutatkozik lényegi különbség a kutya és az ember általi zavarás terén.